

УДК 37.035.6:37.013.73

Г. М. Мінєнко, В. Є. Чурілова

**ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО
ВИХОВАННЯ У ВІДОКРЕМЛЕНОМУ ПІДРОЗДІЛІ
«ЛИСИЧАНСЬКИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ
ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»**

Світова суспільствознавча думка впродовж декількох століть обмірковує поняття «патріотизм», його сутність та історичну феноменальність у суспільній, культурній, політичній організації народів. Слід зазначити, що інтелектуальна дискусія не завжди була коректною і не завжди відповідає науковому досвіду.

Упереджене, неконструктивне ставлення до поняття «патріотизм» поряд із поняттям «націоналізм» перейшло в українське суспільство і, що прикро, має стійку тенденцію.

Відбиття реалій українського Сходу, проблеми соціально-економічного становища українського суспільства на сучасному етапі, зниження рівня життя більшості населення, його розшарування, знецінення традиційних моральних норм і цінностей, пропаганда жорстокості, бездуховності, насильства, невизначеність в оцінці подій історичного минулого українського народу негативно вплинули на моральні цінності підростаючого покоління, позбавленого почуття національної гідності, гордості, якому насаджується безкультур'я, нівелюється совість, деградується мораль, честь, справедливість та меркантилізм, манкурство.

«Педагогічна драма виховання, – за висловом академіка С. Гончаренка, – стрімко перетворюється на загальнонаціональну трагедію». За висловом заслуженого вчителя України, ветерана війни і праці Петра Щербаня, в державі «відбувається процес деморалізації, дебілізації і денационалізації сучасної молоді, яка втрачає не тільки національне, а й людське обличчя». Ці проблеми є серйозними загрозами національній безпеці України [5].

Важливе значення в досліджуваній проблемі мають загальнотеоретичні і практичні роботи Ю. Азарова, О. Богданової, М. Болдирєва, Г. Ващенко, Д. Донцова, С. Русової, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін.

Методологічні та теоретичні основи формування особистості з глибоким почуттям патріотизму, любові до Батьківщини розкриті у працях І. Беха, Г. Біленької, А. Бойко, М. Боришевського, Ю. Завалєвського, П. Ігнатенка, В. Каюкова, Б. Кобзаря

Психолого-педагогічні, соціально-педагогічні особливості національно-патріотичного виховання представлені працями

О. Вишневецького, Т. Дем'янюк, І. Єрмакова, А. Капської, В. Кіндрата, І. Коваленко, П. Кононенко, В. Кузя, І. Мартинюка, В. Оржеховської, С. Павлюка, А. Погрібного, Ю. Руденка, М. Стельмаховича, Б. Ступарика, Є. Сявавко, К. Чорної, П. Щербаня та ін. їх погляди на поняття національно-патріотичного виховання не тотожні.

У психолого-педагогічній науці виділяються шляхи розвитку почуття етнічної ідентичності як емоційно-психологічної основи патріотизму та реалізації потенціалу особистості підлітка, що знайшло відображення у працях Г. Балла, І. Беха, І. Булах, Л. Долинської, О. Киричука, І. Кона, Е. Помиткіна, В. Рибалки та ін. Проблеми патріотизму, національних цінностей та особливості їх формування в учнівської молоді різного віку відображені в працях О. Гевко, В. Гонського, І. Звереві, В. Ковалю, О. Литовченко, А. Москальової, П. Онищука, Р. Петронговського та ін.

Аналіз означених робіт свідчить про неперервні пошуки шляхів удосконалення навчально-виховного процесу виховання майбутніх педагогів. Саме той факт, що у загальному огляді дисертаційних досліджень не виявлено робіт, які спеціально присвячені проблемам патріотичного виховання під час інформаційної та військової агресії, обумовив можливість працювати в напрямі розробки шляхів патріотичного виховання та узагальнення досвіду.

Спираючись на викладене вище, ми можемо визначити основну мету даної роботи, яка полягає у описі досвіду організації національно-патріотичного виховання у Відокремленому підрозділі «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету Тараса Шевченка».

Питанням етнічних цінностей, до яких належать насамперед мова, історія, культурні надбання, традиції, сім'я, поняття Батьківщина в Лисичанському педагогічному коледжі завжди приділялася значна увага, починаючи з середини 90-х педагогічний колектив надає освітні послуги виключно в україномовному середовищі.

Становлення громадянських, патріотичних компетентностей у педагогічному коледжі виконується комплексно, цій задачі підпорядкована уся сфера соціально-гуманітарної роботи, починаючи із виховного впливу навчального заняття, дозвілля студента, його участі у Молодіжному медіацентрі. Уа і як результат участь у Всеукраїнських, обласних, регіональних, міських, університетських заходах: конкурсах комп'ютерних програм, патріотичної пісні, проведення інформаційно-просвітницьких заходів.

Позитивним соціалізуючим досвідом сучасного студента є залученість до системи виховної роботи коледжу, більшість заходів якої проходять під патріотичними гаслами «Україна єдина!», «З Україною у серці спорт прославляємо!», «Гюльпан слави», Студентський флешмоб «Маки пам'яті. Схиляємо голови», які допомагають формуванню власної ідентифікації з українським народом.

Формування патріотичних якостей виконується комплексно: це участь у Всеукраїнських, обласних, регіональних, міських, університетських заходах: конкурсах комп'ютерних програм, патріотичної пісні, проведення інформаційно – просвітницьких заходів.

Інтеграція наукової, навчальної та виховної роботи стала детермінантом для створення електронних тематичних програм на патріотичну тематику: «Героям Крут...», «Віхи історії», «Українець доби Відродження», «Маки пам'яті?», «Феномен Івана Світличного», яка містить дослідження публіцистичної, перекладної спадщини митця, стилістики поетичних творів.

2015 став роком колективної справи – успішно апробована програма «Скарби твої безцінні, Україно», що складається з 23-х авторських відео комунікаційних проєктів (викладач – студент) за методиками «занурення в національну культуру», «рівний – рівному». Найбільшу зацікавленість у глядацької аудиторії викликали такі як «Україно, ти для мене диво!», «Українці. Портрет нації», «Жінка-українка: енциклопедія життя», «Видатні діячі освіти України», «Українська пісня – духовне обличчя нації». Вони супроводжуються мультимедійними матеріалами, повідомленнями про інформаційні джерела їх створення.

Окремої уваги заслуговує досвід волонтерського загону «Милосердя», який починаючи з 2004 року мобілізує добровільні зусилля студентів, для спільного вирішення посильних студентству проблем – це і участь у екологічних та еколого-патріотичних акціях, і соціальних проєктах супроводу ветеранів та людей з обмеженими можливостями «Подаруй дітям книгу», «Чорнобильський дзвін», «Увага інвалідам», «Ветеранам присвячується», акції до Дня Перемоги, Дня партизанської слави, «Масляна героям!», «Марш миру», «Лист солдату». «Зустріч з учасниками АТО» на привільнянському блокпосту, адже саме практичні дії є справжнім, реальним патріотизмом.

Значущим напрямом в організації національно-патріотичного виховання є проведення загальноколеджних заходів «Різдвяна містерія», «Масляна», «Андріївські вечорниці» на яких майбутні педагоги отримують знання на народознавчому матеріалі, долучаються до вивчення скарбів українського народу через українську фольклористику, народний побут і одяг, українську кухню.

Педагогічний коледж сьогодні осягнув сучасний інформаційний простір і має всі можливості для широкого застосування засобів мультимедіа у національно-патріотичному становленні майбутнього педагога. Адже не секрет, що виховний вплив навчального матеріалу значно дієвіший при використанні документальні стрічок, відео спогадів, кіно- і фотоматеріали, звукозаписів, художніх творів, які допомагають створити відповідну емоційну атмосферу в досягненні мети. Це фільми – «Собор на крові», «Україна в синьо-жовтих прапорах», «Степан Бандера. Ціна свободи», «ОУН – УПА – війна на два фронти», «Обличчя

української історії», «Микола Хвильовий», «Великі українці?», «Із життя Остапа Вишні», «Олена Теліга. Приватний лист», «Гра долі», «Микола Хвильовий – думки проти течії» та ін.. Сучасне обладнання дозволяє проводити масові перегляди.

Макросегментом по реалізації завдань патріотичного виховання займає діяльність музейного комплексу при педагогічному коледжі, який складається із чотирьох кабінетів – музеїв й забезпечує створення музейного, інформаційного середовища як засобу реалізації підготовки фахівців в умовах єдиного європейського освітнього простору і як головної умови реалізації завдань патріотичного, професійного, морально-духовного становлення особистості. На базі комплексу функціонують лабораторії, проводяться конференції, музейні уроки, тематичні лекції, виховні та інформаційно-просвітницькі години, присвячені ювілейним датам та роковинам, години пам'яті, зустрічі з письменниками, ветеранами війни, ветеранами педагогічної праці, організуються педагогічні дайджести.

У межах відзначення роковин визволення України від німецько-фашистських загарбників, Перемоги над нацизмом в Європі на базі зазначеного комплексу проведені уроки мужності «Твої визволителі, Україно!», виховні години «Вшануймо партизанську славу», «Пам'ять не згасне», «Розіп'ята юність», «До останньої межі».

Діяльність музею «Історії коледжу» присвячена збору та збереженню інформації про тих, ким по праву пишається коледж, – наших випускників. В плані ради музею організація зустрічей із ветеранами педагогічної праці, систематизація матеріалів майбутнього та сьогодення, створення сторінки Web-сайту «Наші випускники – наша гордість», готує експозицій до ювілейних освітянських дат, займається організацією пошуково-дослідної роботи. Патріотично любити свій коледж!

Окрему місію в реалізації завдань національно-патріотичного виховання займає музей українознавства, на базі якого діє обласна наукова лабораторія. Результатом діяльності лабораторії став мультимедійний проект з елементами телекомунікації «200 років тернового шляху», присвячений 200-річчю з дня народження Тараса Шевченка.

Вирішення освітянських задач, навчання та популяризація етноідентифікатив сьогодні можливі за умови використання альтернативних форм роботи в аспекті реалізації завдань Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Так, брак «нових» підручників, зокрема, з історії України можна компенсувати сучасними медіа-ресурсами, електронними бібліотеками, інформаційними збірниками конференцій. Саме медіа-освіта є енергійною силою сьогодення й ефективним впливовим фактором процесу соціалізації сучасного студента.

Медіаосвіта у Лисичанському педагогічному коледжі орієнтована на свободу самовираження і права на інформацію, є інструментом підтримки демократичних поглядів викладацького складу та

студентської молоді. Володіння медіаресурсами дозволять всім учасникам навчально-виховного процесу розширити рамки інформаційної грамотності та культури відповідно до сучасного рівня розвитку інформаційних технологій.

Офіційний сайт коледжу являє собою естетичний взірць й демонструє любов і шану до українсько колориту.

Своєчасне реагування на суспільні вимоги зумовили апробувати нові за змістом заходи та напрями роботи, це створення на сайті коледжу національно – патріотичної сторінки «Мій рідний край» на сайті коледжу, електронну виставку «Декомунізація» за підтримки Українського інституту національної пам'яті.

Педагогічний колектив започатковує нові форми роботи з національно – патріотичного виховання молоді, такі як «Ігри патріотів», «Еколого-патріотична акція», «Алея Героїв АТО», «Тюльпан слави», семінар-практикум «Захист Вітчизни – запорука національної безпеки», «Історія гідності» до відзначення Революції Гідності, участь у лінгвістичному конкурсі «My Grand land», проведення національно-патріотичних справ.

Отже, тільки за умови синергетичного підходу в організації національно-патріотичного виховання студентської молоді педагогічний навчальний заклад стає для студента осередком становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

Перспективи подальшого пошуку в напрямку дослідження вбачаємо в обґрунтуванні показників сформованості національної свідомості і самосвідомості майбутніх педагогів.

Список використаної літератури

- 1. Бех І. Д.** Виховання особистості / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
- 2. Вишневський О.** Ще раз про народження громадянина: національне і громадське у сучасному українському вихованні / О. Вишневський // Освіта. – 2002. – № 8-9. – С. 6 – 7.
- 3. Гончаренко С. У.** Дидактичні аспекти освіти дорослих / С. У. Гончаренко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. – 2009. – Вип. 1. – С. 67 – 73.
- 3. Гончаренко С. У.** Формування наукової картини світу в дорослих: метод. посіб. [рукопис] / С. У. Гончаренко. – К. : ПООД НАПН України, 2013. – 127 с.
- 4. Павлюк С.** Драматичність процесу самоідентифікації українців у сучасних умовах: влада і суспільство / С. Павлюк // Україна проблема ідентичності: людина, економіка, суспільство. – 2003. – Вересень – С. 243.
- 5. Щербань П.** Проблеми сучасної освіти / П. Щербань // Літературна Україна. – 2006. – Липень. – С. 19.

Міненко Г. М., Чурілова В. Є. Досвід організації національно-патріотичного виховання у відокремленому підрозділі «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»

У статті представлено досвід виховної роботи Лисичанського педагогічного коледжу. Встановлено, що здійснюється значна робота із патріотичного виховання студентської молоді. Змістом патріотичного виховання в коледжі є формування особистості зорієнтованої на національні цінності, прагнучої розбудови демократичної, незалежної української держави. У коледжі звертається увага на дієвому служінні Батьківщині, що передбачає не тільки визнання поваги і любові до всього рідного (територія, предки, мова, історія), а й готовність самовіддано працювати в ім'я і на благо України. Визначений зміст патріотичного виховання реалізуються у ході проведення цілої низки культурно-просвітницьких заходів, заходів з відзначення державних і пам'ятних дат, діяльності музейного комплексу коледжу, волонтерського загону тощо.

Ключові слова: патріотизм, патріотичне виховання, національна свідомість, громадянськість, досвід виховної роботи, форми і методи виховної роботи.

Миненко Г. М., Чурилова В. Е. Опыт организации национально-патриотического воспитания в обособленном подразделении «Лисичанский педагогический колледж Луганского национального университета имени Тараса Шевченко»

В статье представлен опыт воспитательной работы Лисичанского педагогического колледжа. Установлено, что осуществляется значительная работа по патриотическому воспитанию студенческой молодежи. Содержанием патриотического воспитания в колледже является формирование личности ориентированной на национальные ценности, стремящейся развития демократического, независимого украинского государства. В колледже обращается внимание на действенном служении Родине, что предполагает не только признание уважения и любви ко всему родному (территория, предки, язык, история), но и готовность самоотверженно работать во имя и на благо Украины. Определенный смысл патриотического воспитания реализуются в ходе проведения целого ряда культурно-просветительских мероприятий, мероприятий по празднованию государственных и памятных дат, деятельности музейного комплекса колледжа, волонтерского отряда и т.д.

Ключевые слова: патриотизм, патриотическое воспитание, национальное сознание, гражданственность, опыт воспитательной работы, формы и методы воспитательной работы.

Minenko G. N., Churilova V. E. Experience of national-patriotic education of separate subdivision «Lisichanskiy Pedagogical College»

In the article presents the educational experience of Lysychansk Pedagogical College. It was established that considerable work on patriotic education of students implements. Formation of personality focused on national values, seeking to build a democratic, independent Ukrainian state is contents of patriotic education. College pays attention to the effective service of their country, which involves not only recognition of respect and love for all native (territory, ancestors, history) and the dedication and willingness to work in the name and for the good of Ukraine. The content of patriotic education realized in the course of a series of cultural events, public events to celebrate and memorable dates of the museum complex college, volunteer groups, etc.

Key words: patriotism, patriotic education, national identity, citizenship, educational work experience, forms and methods of educational work.

Стаття надійшла до редакції 23.09.2015 р.

Прийнято до друку 30.10.2015 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.